

ZÁSADNÍ PROBLÉMY V PROCESU POVOLOVÁNÍ TĚŽEBNÍCH ZÁMĚRŮ ZEJMÉNA U STAVEBNÍCH SUROVIN

ESSENTIAL PROBLEMS IN THE PROCESS OF ACCEPTANCE OF MINING PROJECTS (ESPECIALLY ON BUILDING MATERIALS)

Josef Godány

V článku jsou představeny rizikové faktory při schvalovacích procesech v rámci udržitelnosti a rozvoje využívání ložisek nerostných surovin pro stavební účely a zároveň jsou uvedena některá doporučení, která doposud shrnula Česká geologická služba.

The paper presents risk factors related to the process of evaluation and acceptance of sustainable exploitation of building materials. It also offers several recommendations that were summarized by experts from the Czech Geological Survey.

Na přírodních zdrojích nerostných surovin je naše společnost životně závislá. Zdroje nerostných surovin jednoduše řečeno nelze úplně opustit nebo dostat na okraj celospolečenského zájmu. Neméně důležitou prioritou je získané nerostné suroviny co nejlépe a nejuplněji využívat, tedy využívat nerostné zdroje šetrně a hospodárně s cílem postupně snižovat surovinovou náročnost domácího průmyslu a zvyšovat přidanou hodnotu vyráběných produktů. Z dnešního pohledu se také jeví jako velice důležité nalezení přijatelného způsobu, jak nerostné suroviny využívat i za cenu vzájemných kompromisů všech zúčastněných. Pro zajištění národní surovinové bezpečnosti a soběstačnosti je zapotřebí vlastní zdroje surovinové základny státu územně chránit a také dlouhodobě rozvíjet. Ložiska nerostných surovin jsou významnými, nepřemístitelnými a neobnovitelnými zdroji, jako limity využití území jsou závazné pro územní plány a ochrana ložisek nerostů je zajištěna příslušnou legislativou. K významnosti ložisek nerostných surovin (výhradních a nevýhradních) k průmyslovému využití a pro potřeby a rozvoj národního hospodářství uvádíme, že ve smyslu ustanovení čl. 7 Ústavy ČR, tedy z premisy, že stát dbá o šetrné využívání přírodních nerostných zdrojů a ochrany nerostného bohatství, se za nerostné bohatství považují veškeré přírodní zdroje bez rozdílu, tedy nikoli jenom nerostné bohatství ve smyslu horního zákona (dále také HZ [1]) na území České republiky.

Zájem na řádném využívání nerostného bohatství, který je nepochybně zájmem veřejným, je mimo jiné zabezpečen tím, že organizace, jimž je povoleno provádění hornické činnosti, platí státu úhrady z dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů (§ 32a HZ). Je třeba si uvědomit skutečnost, že výhradní ložiska nevyhrazeného nerostu nepokrývají ani 2 % celkové rozlohy území České republiky a tato ložiska ani zásoby v nich „nepřibývají“. Hospodárnost při jejich exploataci je tedy plně na místě. Horní zákon proto klade důraz na hospodárné využívání výhradních ložisek, přičemž tím rozumí nejen jejich dobývání, ale i úpravu a zušlechťování vydobytých nerostů s přihlédnutím k současným technickým a ekonomickým podmínkám. Důraz na hospodárné využívání výhradních ložisek pak dále podtrhuje tím, že ukládá vydobýt zásoby výhradních ložisek včetně průvodních nerostů co nejuplněji a s co nejmenšími ztrátami a znečištěním. Zákon výslovně zakazuje „selektivní“ dobývání. Pokud jde o technické nebo ekonomické důvody proč již nedobývat v dobývacím prostoru (dále také DP), je to především báňský podnikatel čili organizace, která je schopna kvalifikovaně tyto důvody popsat.

Průmyslové osvojování ložisek nerostných surovin je zpravidla velmi nákladné a je spojeno s velkým rizikem vyjádřeným rozdíly mezi vyhodnocenými předpoklady a finančními, příp. jinými ekonomickými výsledky a důsledky jejich využívání. I velké těžební korporace se při osvojování prozkoumaných ložisek neobejdou bez cizího kapitálu poskytovaného nejvíce bankami, penzijními fondy a jinými specializovanými finančními institucemi. Výsledky ekonomického vyhodnocení (vyhodnocení průmyslového významu) a finančního ocenění musí poskytnout potenciálním investorům důkazy o ekonomické životaschopnosti projektu a předpokládané míře zisku vyplývající z realizace investičních záměrů, které se nabízejí.

Bohužel současné nastavení schvalovacích procesů v rámci platné legislativy ČR k dosažení takových cílů neposkytuje v dnešních podmínkách potenciálním investorům možnost nalézt potřebnou míru jistoty a úspěchu pro ekonomickou návratnost nemalých finančních prostředků vložených v dlouhém čase do investičních záměrů, tj. geologických průzkumů, přípravy projektové dokumentace, otvírek a těžby nových ložisek přírodních nerostných surovin pro stavební a jiné účely. Zejména s ohledem na složitý a zdoluhavý průběh správních řízení vedoucích k získání povolení k otvírce, přípravě a dobývání ložisek nerostů se nedaří adekvátně nahrazovat kapacity dotěžených či dotěžovaných ložisek nerostů nově otevíranými. Proto v některých lokalitách ČR vzniká nerovnovážený stav mezi poptávkou a nabídkou zejména surovin potřebných pro stavebnictví. Řízení o povolení těžby jsou ve většině případů velmi komplikovaná a trvají v některých případech více než 10 let s nejasným výsledkem. Přestože se k dalšímu rozšíření či pokračování těžby přistupuje s přiměřenou časovou rezervou, do současné doby evidujeme neschválené záměry, u nichž ještě nebylo zahájeno dobývání.

Zásadní problémy v procesu povolování těžebních záměrů

Česká geologická služba zpracovala studie, jejichž smyslem bylo kromě jiného zhodnotit aktuální stav ohledně procesu povolování těžebních záměrů u stavebních surovin a identifikovat rizikové faktory, které výrazně ovlivňují povolovací procesy.

Za zásadní problémy považujeme následující skutečnosti:

a) Vlivem soustředěných tlaků části veřejnosti a sdělovacích prostředků je značná část populace „naladěna“ k těžbě nerostných surovin a priori negativně, až nepřátelsky (odpor obyvatelstva se projevuje všeobecně ve všech vyspělých zemích). Velmi častými argumenty jsou např. zvýšená hluchost a prašnost